

Kryptoista

Tällä palstalla ei ole pitkään aikaan kirjoitettu kryptoista. Siksi pääsen sen nyt.

Kryptot jakavat ratkojakunnan kahtia. Toisten mielestä ne ovat loistavaa ajanvietettä, toisten mielestä ajanhaaskausta. Jälkimmäisen koulukunnan mukaan kryptojen ratkominen on vain tylsää läpikirjoittamista, jossa ei juuri tarvita aivotyöskentelyä, kunhan osaa kopioida oikeat kirjaimet oikeisiin ruutuihin.

Mutta onkohan asia kuitenkin ihan noin yksinkertainen? Ensinnäkin on sanottava, että hyvän krypton kanssa ei ole välttämättä helppo päästä alkuun ollenkaan. Vihjekuva antaa usein alkuavuiksi vain muutaman kirjaimen, eikä sokkokryptois- sa ole vihjekuvaa ollenkaan, vaan aloitus pitää keksiä muulla tavalla. Tällaisessa tehtävässä voi esimerkiksi olla jokin teema, joka on kerrottu otsikossa, ja sen perusteella pitää päästä eteenpäin.

Krypton ratkomisen paras vaihe onkin heti alussa, tai itse asiassa hieman sen jälkeen, sitten kun on saanut pantua ruudukkoon jo muutaman sanan ja alkaa vähitellen hoksata lisää, mutta kaikki kirjaimet eivät vielä ole selvillä. Totta on, että loppua kohti krypton täyttäminen muuttuu hieman mekaaniseksi, sitten kun kaikki kirjaimet ovat jo tiedossa, eikä tarvitse

muuta kuin kirjoittaa ne oikeisiin paikkoihin.

Hyvässä kryptossa on kuitenkin kuvaristikoihin verrattuna paljon monipuolisempi sanasto. Kryptoissa on yleensä paljon piilokirjaimia, mikä mahdollistaa harvinaisempien kirjainten käyttämisen, vaikka kirjoittamattomien sääntöjen mukaan jokaisen kirjaimen tulee esiintyä tehtävässä vähintään kaksi kertaa, ja ainakin kerran sellaisessa kohdassa, missä se on osana kahta risteävää sanaa. Siksi ratkominen voi olla vaikeaa, jos käytetty sanasto ei ole ratkojalle ihan kaikkein tutuimmasta päästä. Kryptoissahan nimenomaan pyritään käyttämään mahdollisimman monta kirjainta ja vaikeasti kirjoitettavia, usein vierasperäisiä sanoja.

Oma lukunsa ovat sitten valintakryptot. Sellaisessa yksi numero vastaa useampaa kirjainta, yleensä kahta tai kolmea. Niinpä ratkonta pysyy tehtävän loppuun saakka haastavana, koska viimeisen ruudun täyttämiseen asti pitää osata valita kirjaimista se oikea. Vastausvaihtoehtoja voi tällöin olla monta, ja ratkojan pitää osata myös ensin hahmottaa, tuleeko johonkin ruutuun vokaali vai konsonantti. Joskus kumpikin vaihtoehto on mahdollinen, jos laatija on tahallaan laittanut tehtävään vaikkapa sellaisia sanoja kuin HÄÄYÖ, YÖASU tai FRANKFURT, joissa vokaalin ja konsonanttien vaihtelu ei mene kaikkien tyypillisimmän kaavan mukaan.

Antti Parkkinen
antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/